

Téma: Mit gondolsz, ki vagy? – Identitás

Az identitás témájának feldolgozásához a munkát három különálló részre osztottuk. Az egyes részek a téma egy-egy adott aspektusát vizsgálják, különböző meglátásokat és kihívásokat kínálva. Az osztály- és csoportszintű tevékenységek az Európai Történelem Háza állandó kiállításából merítenek.

1. rész Mi az identitásom?

2. rész Hogyan alakul ki az identitás, és hogyan lehet azt fenntartani?

3. rész Mi és űk: hogyan fogad be és rekeszt ki másokat az identitás?

Az egyes részek az következőkből állnak:

- a tanároknak szóló jegyzetek
- tevékenységek
- vizuális és szöveges segédanyagok
- ajánlott online segédanyagok

A tevékenységek tanárok által irányított vitákból, csoportmunkából, önálló tanulásból, valamint elsődleges és másodlagos történelmi források használatából állhatnak. A tanárok eldönthetik, hogy mely osztály- vagy csoportszintű tevékenységeket hajtják végre.

A téma áttekintése

Az identitás oktatása összetett és érzékeny téma. Mindannyian különböző háttérrel rendelkezünk, eltérő élettapasztalataink vannak, és olyan kulturális és etnikai környezetben nőttünk fel, amely lehet, hogy igen távol áll a körülöttünk élőkétől. Az, hogy miként írjuk le vagy határozzuk meg magunkat, olyan messzire nyúló gyökerekből táplálkozhat, mint a családi vagy szomszédi kapcsolatok. Az emberek ugyanakkor az őket körülvevő közvetlenebb társadalmi szempontok alapján is meghatározzák identitásukat és énképüket: ilyen például a munkahely, a szabadidős tevékenységek, illetve hogy milyen barátokkal vagy csoportokkal azonosulnak vagy töltik idejüket. Az identitás fő elemei többek között az etnikai hovatartozás, a vallás, a nemi irányultság és a külső megjelenés, és ezek mindegyike tiszteletet érdemel. Az, hogy kinek gondoljuk magunkat, különböző körülmények között és idővel változhat. Emellett az, hogy mit gondolunk magunkról, nem feltétlenül esik egybe azzal, ahogy mások látnak bennünket! Ebben a témában feltárjuk, hogyan lehet olyan, az identitással kapcsolatos gondolatokat megismertetni, amelyek történelmi példák felhasználásával nyitják meg a témát. Az alábbi részek bemutatják, hogy az identitás, és ezen belül a nemzeti és a történelmi identitás soha nincs igazán kőbe vésve, inkább kaleidoszkópszerű – és folyamatos változásban van.

Fogalom meghatározások

Identitás

„Az identitások soha nem egységesek, és a késő modern korban egyre fragmentáltabbak és széttöredezettebbek; nem egyetlen, hanem több különböző, gyakran egymást keresztező és antagonisztikus diskurzusokból, gyakorlatokból és álláspontokból épül fel. Az állandó változás és átalakulás folyamatában vannak.”

Forrás: Stuart Hall, Questions of Cultural Identity, 1996

Etnikai identitás

„Az etnikai csoport egyfajta kulturális közösség, amely a származási mítoszok és a történelmi emlékezet szerepét hangsúlyozza, és amely egy vagy több olyan kulturális különbség révén ismerhető fel, mint a vallás, a szokások, a nyelv vagy az intézmények.”

Forrás: Anthony D. Smith, *National Identity*, 1991

Nemzet

„A nemzet saját névvel rendelkező közösség, amely történelmi területtel, közös mítoszokkal és emlékekkel, közös nyilvános kultúrával és közös törvényekkel és szokásokkal rendelkezik.”

Forrás: Anthony D. Smith, *When is a Nation*, 2002

Nacionalizmus

„Az önrendelkezés, az egység és az identitás megvalósítására és fenntartására irányuló ideológiai mozgalom, amelyet valamely populáció nevében annak azon tagjai képviselnek, akik úgy ítélik meg, hogy a populáció tényleges vagy potenciális »nemzetet« alkot.”

Forrás: Anthony D. Smith, *National Identity*, 1991

Állam

„Egy adott területen az erőszak és a jövedelemelvonás monopóliumát gyakorló autonóm intézmények összességéként határozható meg.”

Forrás: Anthony D. Smith, *Ethno-Symbolism and Nationalism*, 2009

Állam nélküli nemzetek

„Saját identitással és önrendelkezés iránti vágygal rendelkező területi közösségek, amelyek egy vagy több olyan állam határain belül élnek, amellyel egészében véve nem azonosulnak. Az állam nélküli nemzetekben az identitás érzése saját közös kultúrájukon és történelmükön alapul.”

Forrás: Montserrat Guibernau, *Nations and Nationalism*, 2004

Kultúra

„[A kultúra] az az összetett egész, amely magában foglalja a tudást, hiedelmet, művészetet, erkölcsöt, törvényt, hagyományt és mindazon egyéb képességet és szokást, amelyre az embernek a társadalom tagjaként szüksége van.”

Forrás: UNESCO

Kulturális örökség

A kulturális örökség kifejezés az örökség több fő kategóriáját foglalja magában:

- *kézzelfogható kulturális örökség;*
 - ingó kulturális örökség (festmények, szobrok, érmék, kéziratok);
 - ingatlan kulturális örökség (múemlékek, régészeti lelőhelyek stb.);
 - víz alatti kulturális örökség (roncsok, víz alatti romok és városok);
- *nem kézzelfogható kulturális örökség:* szóbeli hagyományok, előadó-művészet, rítusok).